

***Польща після другої
світової війни - до наших
часів***

Після визволення Польщі від німецьких загарбників, на її території діяли Польський комітет національного визволення, який згодом назвав себе Тимчасовим урядом, що орієнтувався на Москву

28 червня 1945 р. відповідно до рішень Ялтинської конференції цей Тимчасовий уряд Польщі було перетворено на Тимчасовий уряд національного єднання, до складу якого увійшли

Ст. Миколайчик та кілька представників лондонського уряду. Новий уряд визнали СРСР, США, Велика Британія. Однак він, незважаючи на видимість коаліційного характеру, був прорадянським за своєю суттю.

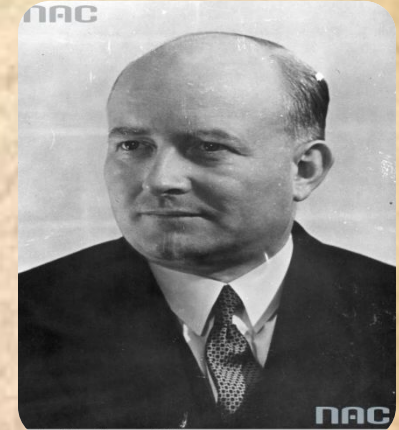

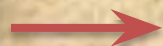
Неприйняття прорадянського режиму викликали збройний опір патріотичних сил Польщі. У країні розгорнулася неоголошена громадянська війна. Загалом у лавах національного підпілля боролися проти влади 150 тис. осіб, а загальна кількість тих, котрі загинули з обох сторін, становила 30 тис.

Встановлення комуністичного режиму в Польщі

Вибори до сейму щоразу відкладались і відбулися лише в січні 1947 р. Урядовому блокові протистояла ПСЛ (Польська селянська партія) на чолі зі Ст. Миколайчиком, який після повернення до країни швидко оволодів ситуацією у селянському русі. Вона виступала за дієвий суверенітет Польщі, проти присутності радянських військ і частин НКВС, за справді демократичний розвиток країни. Унаслідок грубого тиску на ПСЛ та її лідера, Ст. Миколайчик мусив у жовтні 1947 р. емігрувати на Захід, а партію було фактично розгромлено.

Болеслав Берут

Болеслава Берута, одного з найбільш послідовних провідників сталінізму в Польщі, було обрано 1947 р. президентом Польської Республіки і головою Державної ради.

У грудні 1948 р. створено нову комуністичну партію — Польську об'єднану робітничу партію (ПОРП), в якій переважало просталінське керівництво.

Кризис 50—80-х гг.

Диктаторский режим Б. Берута призвёл до усиления беззакония, коррупции, злоупотреблений властью, ухудшались условия труда трудящихся, резко снизилась заработная плата. Это вызвало недовольство властью.

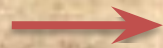

Драматичні події стались у м. Познань. 28 червня 1956 р. спалахнув страйк на заводі Цигельського, робітники висунули вимоги економічного характеру, підтримані й іншими підприємствами Познані. Однак згодом події вийшли за межі економічного страйку. Робітники роззброїли охорону в'язниці, заволоділи зброєю, атакували приміщення суду, прокуратури, воєводського управління

Політбюро ЦК ПОРП винесло рішення про застосування військ. Влада вчинила у місті криваву бойню. Загинули 55 осіб, вмерли від поранень ще 19, поранення й каліцтва дістали 575.

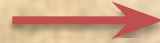
Владислав
Гомулка

На тлі познанської бойні різко погіршилося загальне політичне становище у країні. 21 жовтня 1956 р. В. Гомулку, давнього опонента Б. Берута, було обрано першим секретарем ЦК ПОРП. Його повернення до влади зі схваленням зустріли сотні тисяч поляків. Польща до певної міри позбувалася опікування Москви. Нова влада припинила репресії у країні.

Однак у 60-ті рр. знову стався потужний вибух громадського невдоволення після оголошення 12 грудня 1970 р. рішення про підвищення цін на основні продовольчі товари. На суднобудівних підприємствах розпочалися страйки, під час яких робітники Гданська вимагали скасувати рішення про підвищення цін. Робітників підтримало студентство, але влада придушила виступ страйкарів.

Едвард Герек

Трагічний підсумок подій на Балтійському узбережжі -44 загиблих і понад 1 тис. поранених. Ці події викликали загальне заворушення у країні. В. Гомулка і Ю. Циранкевич мусили піти у відставку. Першим секретарем ЦК ПОРП було обрано Е. Герека. Е. Герек зумів дещо стабілізувати становище у країні. Але це піднесення тривало недовго.

У другій половині 70-х рр. соціально-економічне становище Польщі знову різко погіршилося. У липні-серпні 1980 р. розпочалися страйки, центром яких знову стали міста Балтійського узбережжя. Уряд змушений був піти на переговори і підписати угоди зі страйковими комітетами. Влада дала згоду на створення незалежних профспілок.

Reuter
Gentel

Створення «Солідарності»

Лех Валенса

На хвилі страйкового руху в Гданську виникла незалежна профспілка "Солідарність", яку очолив один із керівників страйкового комітету електрик суднобудівного підприємства Лех Валенса.

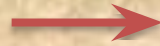

Протягом короткого часу "Солідарність" перетворилася на масовий рух, в якому брали участь мільйони людей, у тому числі й члени ПОРП. Цей рух став виявом загальнонаціонального протесту проти політичної системи. У вересні 1981 р. Л. Валенсу обрали лідером незалежної профспілки на загальнонаціональній конференції

У ніч проти 13 грудня 1981 р. Державна рада оголосила воєнний стан у країні. Було заборонено збори, мітинги, страйки, закрито кордони країни, заарештовано керівників "Солідарності" на чолі з Л. Валенсою, а також "Комітету робітничої оборони". Воєнний стан було знято 1983 р. Політична нестабільність зберігалася.

Войцех
Ярузельський

У лютому 1981 р. взяв на себе обов'язки голови польського уряду. У жовтні того ж року обраний першим секретарем ЦК ПОРП, зберігши посади голови уряду і міністра оборони. У ніч на 13 грудня 1981 р., після введення воєнного стану в країні, очолив Військову раду національного порятунку.

Був одним з ініціаторів переговорів «круглого столу» і наступної угоди з політичною опозицією, у результаті якого Польща мирно вийшла із соціалістичної системи. 19 липня 1989 р. на засіданні Національних зборів більшістю був обраний президентом ПНР.

У вересні 1990 р. добровільно подав у відставку і 12 грудня, після проведення президентських виборів, залишив президентський палац.

Лютий-квітень 1989 р. стали поворотними в історії Польщі. В цей час відбулося засідання "круглого столу", де з одного боку в дискусіях узяли участь ПОРП та її прибічники, а з іншого - опозиція і католицькі кола. Було досягнуто угоди про визнання за опозицією права на відкриту діяльність, легалізацію "Солідарності", про реформу парламенту і виборчого закону.

У січні 1990 р. ПОРП було перетворено на Соціал-демократію Республіки Польща (СДРП), яка стала на позиції парламентської демократії та ринкової економіки. Були внесені зміни у Конституцію Польщі, які проголошували Польщу демократичною республікою. Влітку 1991 відбулись перші демократичні вибори у Національні збори, які не дали переваги жодному політичному угрупованню. 9 грудня 1990 р. на президентських виборах переміг Лех Валенса.

Остаточного удару по комуністичній системі було завдано 27 жовтня 1991 р., коли на вільних виборах до парламенту перемогу здобуло правоцентристське угруповання.

Після розпуску Організації Варшавського Договору і Ради Економічної Взаємодопомоги Польща проголосила курс на інтеграцію у Європейське Співтовариство і вступ до оборонного союзу НАТО. В 2004 Польща вступила до Європейського Союзу

